

які виступатимуть додатковим джерелом фінансування вищої освіти та сприятимуть підвищенню рівня КС вітчизняних ЗВО; (6) розвиток системи освітнього кредитування, що сприятиме забезпеченню: доступності освітнього кредиту; стимулюванню платоспроможного попиту на ринку освітніх послуг; збільшенню обсягу фінансових ресурсів у ЗВО; залученню фінансових ресурсів у сферу освітнього кредитування.

Одним із найбільш перспективних та ефективних механізмів фінансування освіти вважаємо державно-приватне партнерство (ДПП) як особливу систему відносин між представниками бізнесу і державою при вирішенні стратегічно важливих завдань розвитку країни в умовах глобальних викликів та ризиків з метою створення ресурсних та фінансових умов для розвитку ЗВО, підвищення ефективності їх діяльності, конкурентоспроможності та рівня інвестиційної привабливості за умови забезпечення високого рівня якості освіти [9]. Законом України „Про державно-приватне партнерство” до сфер застосування ДПП (крім інших) віднесено надання освітніх послуг [10].

Механізм ДПП має стати доповненням до діючого механізму фінансування вищої освіти, оскільки дозволить реалізувати проєкти ДПП у напрямі забезпечення відповідності СВО потребам економіки, зменшуючи в той же час потребу у бюджетних ресурсах для фінансування освітньої сфери. Для бізнес-партнерів участь у ДПП проєктах в освітній сфері є інструментом досягнення економічних вигід через реалізацію принципів соціальної відповідальності, оскільки сприяє формуванню позитивного іміджу учасника такої взаємодії.

Список літератури

1.URL: <https://saveschools.in.ua> (дата звернення: 27.09.2022).

2.URL: <https://cutt.ly/hJaDTKH> (дата звернення: 27.09.2022).

3.Тарасенко І.О. Державно-приватне партнерство в контексті реалізації державної політики в еколого-економічній сфері // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". – 2022. – № 9. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16623883472494.pdf> (дата звернення 25.09.2022).

4.Економіка війни та повосенний економічний розвиток України: проблеми, пріоритети, завдання | Громадський Простір (prostir.ua) // <https://www.prostir.ua/?news=ekonomika-vijny-ta-povojennyj-ekonomichnyj-rozvytok-ukrajiny-problemy-priorytety-zavdannya>

5.Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми й перспективи розвитку | Національний інститут стратегічних досліджень (niss.gov.ua) // <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voyennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y>

6.Tarasenko I.O., Bondarchuk J.A., Tarasenko O.S. Economic security of higher education: opportunities and threats analysis. Науковий Вісник Полісся. 2017. № 4 (12). Частина 1. С. 40-43.

7.Буцька О.Ю. Джерела фінансування вищих навчальних закладів. URL: <https://www.sworld.com.ua/index.php/economy-311/financial-cash-flow-and-credit-311/7655-dzherelo-fnansuvannya-vischih-navchalnih-zakladv> (дата звернення 03.04.2017).

8.Шевченко Л.С. Фінансування вищої освіти: подолання загроз ресурсної залежності. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58094.d oc.htm (дата звернення 26.09.2022).

9.Дідченко О.І., Москаленко С.А. Державно-приватне партнерство: сутність, законодавство, закордонний досвід. URL: <https://jprfd.donnu.edu.ua/article/view/1714> (дата звернення: 30.08.2022).

10.Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. Редакція від 20.10.2019. URL: [tps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17) (дата звернення 25.09.2022).

УДК 367.5

В. Левченко, В. Ляліна

veronira00@ukr.net

Київський національний університет технологій та дизайну

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

В процесі здійснення господарської діяльності майже всі підприємства використовують необоротні активи. Їх склад залежить від типу виробництва, галузі, організаційно-правової форми підприємства та обраного підходу до класифікації. Найбільш емною складовою необоротних активів є основні засоби. До їх складу також належать: нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, довгострокові фінансові інвестиції, інвестиційна нерухомість, інші необоротні активи, необоротні активи, утримувані для продажу тощо.

Необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, які належать установі та

гарантують її роботу і термін корисного використання яких становить один рік або більше [1, с. 178].

Характерною ознакою необоротних активів є те, що вони погано піддаються оперативному управлінню, оскільки структурні коливання є слабкими протягом короткого періоду часу. Структура необоротних активів підприємств визначається їх діяльністю. Динаміка структури необоротних активів за видами економічної діяльності передбачає існування постійних зрушень в структурі необоротних активів. Це свідчить про динамічний характер ринкових відносин у країні, і як наслідок – динамічність фінансово-господарської

діяльності та фінансового стану суб'єктів господарювання України [2, с. 63].

Необоротні активи підприємств оцінюються за ринковою вартістю, залишковою вартістю заміщення або вартістю ліквідації. При цьому спеціалізоване майно оцінюється за залишковою вартістю заміщення.

Основа оцінки — це певна ідентифікована властивість статті, що оцінюється (наприклад, історична собівартість, справедлива вартість, тощо).

Тобто ми маємо справу з тим, що вибір підходу до оцінки — це як вимоги МСФЗ, так і судження управлінського персоналу. Зокрема, судження управлінського персоналу щодо знецінення фінансових активів для багатьох компаній може бути важливим питанням щодо достовірності представлення відповідних статей у фінансовій звітності. Оцінку необоротних активів підприємств необхідно проводити в таких випадках:

- при розробці нових стратегій управління підприємством;
- купівля або продаж підприємства;
- реструктуризація виробництва;
- визначення кредитоспроможності підприємства та ціни застави (при оформленні документів для отримання кредиту);
- визначення вартості цінних паперів підприємства [3, с. 38].

Наслідки військового вторгнення Російської Федерації на територію України охопили всі сфери життя та суттєво вплинули на бізнес. Ситуація розвивається швидко та іноді непередбачувано — керівництву компаній необхідно постійно оцінювати вплив ситуації на бізнес для подальшого складання достовірної фінансової звітності та прийняття правильних та своєчасних управлінських рішень.

Підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території або на території бойових дій (або їх структурні підрозділи (відокремлене майно) перебувають на зазначених територіях), проводять оцінку у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до необоротних активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств.

Зазначені підприємства зобов'язані провести оцінку станом на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до необоротних активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати оцінки в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду [5].

Поточні події в Україні стають тригерами виникнення ознак знецінення активів — це може вплинути на оцінку балансової вартості необоротних активів. Втрати від зменшення корисності активу визнаються іншими витратами, а щодо активів, відображених в обліку за переоціненою вартістю, — у порядку, передбаченому відповідним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку з одночасним зменшенням його балансової (залишкової) вартості. Після визнання втрат від зменшення корисності

активу, що амортизується, нарахування амортизації здійснюється, виходячи з нової балансової (залишкової) вартості активу і переглянутого (у разі зміни) строку його корисного використання (експлуатації).

Відповідно до НП(С)БО 1 «Зменшення корисності активів» [4] суттєві негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство, що відбулися протягом звітного періоду або очікувані найближчим часом є ознаками втрати корисності необоротного активу.

Якщо на дату річного балансу ознаки зменшення корисності необоротного активу перестали існувати, то підприємство визначає і відображає вигоди від відновлення його корисності.

Про відновлення корисності необоротного активу можуть свідчити, зокрема, такі ознаки:

- суттєве збільшення ринкової вартості протягом звітного періоду;
- суттєві позитивні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство, що відбулися протягом звітного періоду.

Оцінюючи наявність таких ознак підприємства мають брати до уваги показники зовнішніх та внутрішніх джерел інформації. Крім того, ці ознаки можуть стосуватися як окремого активу, так і групи певних активів або бізнесу в цілому.

Оцінка основних засобів підприємств, а саме його нерухомого та рухомого майна, здійснюється за вимогами Національного стандарту оцінки № 3.

Вихідними даними про фізичні характеристики основних засобів, що належать до нерухомого майна (крім земельних ділянок), є: проектно-кошторисна документація, яка стосується будівництва об'єкта оцінки; документи БТІ; документи з результатами натуральних обмірювань об'єкта оцінки, а також документи щодо фізичного (технічного) їх стану.

Вихідними даними про технічні та функціональні характеристики основних засобів, що належать до рухомого майна, є: акти технічного стану; технічні паспорти; інші документи, які містять відомості про технічні характеристики, склад, необхідні витрати на відбудований ремонт або ліквідацію.

Перелічені вихідні дані додаються до звіту про оцінку майна. Оцінюючи об'єкти незавершеного будівництва, враховують вартість матеріалів, виробів та конструкцій, які завезені на будівельний майданчик, а також вартість устаткування для монтажу, придбаного для функціонування об'єкта після завершення будівництва.

Нематеріальні активи, які відображені або не відображені в бухобліку, ідентифікуються та оцінюються за об'єктами, за допомогою використання витратного та дохідного підходів.

Довгострокові фінансові інвестиції оцінюються відповідно до вимог національних стандартів порівняльним та іншими обґрунтованими підходами (крім тих, які розраховуються методом участі в капіталі інших підприємств).

Основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво та довгострокові фінансові вкладення оцінюються за допомогою бази оцінки, яка відповідає ринковій вартості або неринковим видам вартості. Їх вибір здійснюється за національними стандартами. Довгострокові та поточні фінансові інвестиції оцінюються за ринковою вартістю.

Довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи та інші необоротні активи в окремих випадках можуть братися в розрахунок за вартістю, визначеною в даних бухгалтерського обліку. Ці необоротні активи повинні бути оцінені з урахуванням терміну їх повернення та ступеня такої ймовірності [6, с. 322]. Завдяки таким підходам до оцінки необоротних активів за економічною діяльністю у період воєнного стану та післявоєнної відбудови з'являється можливість отримати достовірну інформацію для прийняття адекватних управлінських рішень.

Список літератури

1. Федорова В.А. Оцінка ефективності управління необоротними активами підприємства /

В.А. Федорова, О.К. Булигіна // Економічний простір. – 2019. – № 112. – С. 177-185.

2. Єгорова О.В., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник Ю.М. Економічний аналіз: навч. посіб. – Полтава: РВВД ПДАА, 2018. – 290 с.

3. Синькевич Н.І. Економічний аналіз: Курс лекцій. – Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2020. – 97 с.

4. НП(С)БО 28 – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів від 24.12.2004 р. № 817.

5. Порядок № 419 – Порядок подання фінансової звітності, 46 затвердженої постановою КМУ від 28.02.2000 р. № 419.

6. Соколова Е. Вдосконалення політики управління необоротними активами підприємства / Е. Соколова, Г. Скляр // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. – 2020. – № 35. – С. 320-329.

УДК 336.7; 37.07

Г. Бортніков

gbgood@ukr.net

ДННУ «Академія фінансового управління», Київ

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ УКРАЇНСЬКИМИ БАНКАМИ

Фінансування освіти слід розглядати у двох аспектах: фінансування навчальних закладів і фінансування набувачів освіти. Джерелами фінансування освіти є кошти власників (інвесторів), гранти, благодійні внески та кредити.

Процедура та умови пільгового кредитування для здобуття професійно-технічної та вищої освіти у професійно-технічних та вищих навчальних закладах визначено Порядком пільгового кредитування для здобуття професійно-технічної та вищої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 № 673. Рішення про зарахування до закладу з оплатою навчання за рахунок пільгового кредитування приймає приймальна комісія відповідно до рейтингового списку. Перевагу щодо отримання пільгового кредитування у разі однакових підстав мають сироти. Сума кредиту повертається протягом 15 років, з виплатою 3% річних до державного або відповідного місцевого бюджету. Пільгове кредитування надається одержувачу кредиту на підставі угоди між таким одержувачем та закладом. Передбачені пільги для інвалідів, у разі народження дитини у студента, зокрема, одержувач кредиту, який має двох дітей, сплачує 75 відсотків суми заборгованості за кредитом, а одержувач кредиту, який має трьох і більше дітей - 50 відсотків. Однак на

практиці цей механізм працює в обмежених масштабах, оскільки заклади мають проблеми з обіговими коштами.

Українські банки не пропонують цільових кредитів на освіту та не надають пільг за позиками. Фактично кредит на отримання освіти в Україні людина може отримати лише як звичайну споживчу позику, і таке призначення не буде показано у статистиці банку.

Як правило, банки не схильні до кредитування закладів освіти, не пропонують кредитні програми для вузів або інших закладів. На сьогоднішній день кредитування освітніх установ не виділено навіть у рамках підтримки соціального підприємництва. Однак у 2020 році було фондом заявлено, що буде видано від 3 до 5 кредитів під низькі відсотки для соціальних підприємств з сходу України. Проект Western NIS Enterprise Fund - кредитування соціальних підприємств зі сходу України здійснюється в рамках Програми соціального інвестування WNISEF через створення механізму доступного кредитування спільно з банками-партнерами «Ощадбанк» і «Кредобанк» [1]. Програма працює в Україні з 2016 року і за цей час видано лише 22 кредити на суму більше 24,5 мільйонів гривень соціальним підприємствам з 8 регіонів України, а сума соціальних інвестицій